

Posudek diplomové práce

Název práce: Ježíš nebo Caesar? Pojem demokracie ve světle politického myšlení T.G. Masaryka a C. Schmitta

Autor: Dominik Bergmann

Diplomová práce Dominika Bergmanna si klade za cíl vyjasnit Masarykovo a Schmittovo politické myšlení v jejich vzájemném kontrastu. Na jedné straně stojí Masarykův humanismus, a z něj vyplývající pojetí demokracie. Na druhé straně stojí Schmittův morální skepticismus, politický realismus a důraz na decizionistickou povahu demokracie. Ačkoliv mezi oběma koncepcemi není přímá historická spojitost, jejich základní rysy jsou natolik specifické, že opozice obou koncepcí umožňuje předvést jejich silné i slabé stránky. Poukaz na limity obou koncepcí politického myšlení, jež vyplývají ze značně protichůdných stanovisek, považují za největší příslib předložené diplomové práce. Autor se nepokouší dospět k syntéze dvou odlišných pozic, ale využívá jejich kontrapunkt jako metodické východisko svého kritického zkoumání.

Kritickému promýšlení klíčových pojmů, jako jsou „humanismus“, „morálka“, „spravedlnost“ či „násilí“, ovšem chybí širší perspektiva, která by lépe umožnila nahlédnout jejich nesamozřejmost. Masarykovo chápání humanismu, morálky a spravedlnosti by například bylo možné vystavit Freudově kritice, která všechny tyto ušlechtilé kvality ukazuje jako sociální fikce (viz. str. 15-16, 19, 23). Z psychoanalytické perspektivy by rovněž bylo možné zproblematizovat efektivitu svobodného tisku a veřejné diskuze, neboť, jak ukázal Freudův synovec Edward Bernays, média i veřejnou diskuzi lze ovlivňovat prostřednictvím reklamy a propagandy, které obcházejí racionální složku naší psychiky a zaměřují se na naše nevědomé touhy, strachy či traumata (viz. str. 23, 25, 28). Stejně tak by se dalo zproblematizovat Masarykovo pojetí násilí, které je dosti úzké a v zásadě se kryje s instrumentálním násilím, jak ho chápala Hannah Arendtová. Co by se však stalo, kdybychom násilí chápali daleko širěji, třeba jako Walter Benjamin ve svém eseji „Ke kritice násilí“? Nebo kdybychom vzali v potaz Foucaultovo pojetí moci a biomoci? Nebylo by pak nutné Masarykovy základní pojmy přinejmenším upřesnit, když ne znovu promyslet?

Schmittovo pojetí politična, ale nejen ono, by se naopak mohlo dostat do zcela jiného světla, kdybychom vzali v potaz dílo Jane Goodallové a její zkoumání vyšších primátů. Jestliže divoce žijící šimpanzi na jedné straně znají vzájemnou empatii, a na druhé straně vraždí své nepřátele a vedou s nimi války, co to vypovídá o rozdílu mezi člověkem a zvířetem? Lze se pak ještě spoléhat na jakési ryze lidské vlastnosti, jako je například Schmittem připomínaná schopnost politického života, jež se zakládá na možnosti rozlišovat mezi přítelem a nepřítelem (viz. str. 42)? A jakým způsobem by se pak mohl vrátit Masarykův argument, že politika nemá být jen pouhým pokračováním zoologie?

V předložené práci bohužel také postrádám reflexi aktuálních politických problémů, jež se týkají fungování demokracie, návratu autoritářských režimů, kompromitace nezávislého tisku, nejednoznačné role sociálních médií, atd. Domnívám se, že význam předložené studie by se o mnoho zvýšil, kdyby autor vysvětlil, jakým způsobem se lze na současné problémy dívat z Masarykovy nebo Schmittovy perspektivy a co nám tito myslitelé mohou dnes dát.

Nevyužití těchto možností považuji za velkou škodu. Nepochybuji totiž o tom, že autor své téma dobře zná a je schopen promýšlet ho do hloubky, jak o tom svědčí četné pasáže jeho diplomové práce. Jeho argumentace však přesto ve výsledku působí dojmem jisté nedotaženosti. Celkově se zdá, jakoby práce byla dopisována ve značném spěchu, čemuž napovídají časté překlepy, vynechaná slova a jiné stylistické nedostatky. Také rozsah práce je spíše na úrovni bakalářské práce. Od diplomové práce, jež má být důstojným zakončením celého vysokoškolského studia, bych přeci jen očekával něco více. Tím spíše lituji toho, že jako školitel jsem se k předložené práci prakticky nemohl vyjádřit, protože Dominik Bergmann ji se mnou vůbec nekonzultoval.

Vzhledem ke všem výše uvedeným skutečnostem navrhuji práci hodnotit známkou **“dobře”**. Pokud by však druhý hodnotitel byl ve svém hodnocení ještě přísnější, přivítal bych i možnost vrátit práci k přepracování a nové obhajobě.

Mgr. Petr Kouba, PhD.